

KARTA KURSU

rok akademicki 2022/2023

Kierunek: Psychologia
Specjalność: Psychologia edukacyjna
Forma prowadzenia zajęć: niestacjonarne

Stopień: jednolite magisterskie
Rok: V
Semestr: zimowy

Nazwa	Psychologia rozwoju moralnego	
Nazwa w j. ang.	Psychology of moral development	
Koordinator	dr Witold Ligęza	Zespół dydaktyczny
		dr Witold Ligęza mgr Natalia Czyżowska
Punktacja ECTS*	5	

Opis kursu (cele uczenia się)

Wiedza: Celem kursu jest omówienie zagadnień dotyczących rozwoju moralnego człowieka w ciągu życia. Uczestnicy kursu zapoznają się z różnymi teoriami rozwoju moralnego. Od klasycznych - teoria rozwoju ocen moralnych J. Piageta i teoria rozwoju społeczno-moralnego L. Kohlberga, po współczesne teorie jak na przykład koncepcja głosów moralnych C. Gilligan.

Umiejętności: podczas ćwiczeń studenci rozwiną podstawowe umiejętności badania rozwoju moralnego i stosowania wiedzy o rozwoju moralnym w edukacji

Kompetencje społeczne: poprzez pracę w grupach studenci rozwiną świadomość wagi interakcji społecznych

Warunki wstępne

Wiedza	Znajomość podstawowych pojęć i teorii z zakresu psychologii rozwoju człowieka w biegu życia
Umiejętności	Podstawowe umiejętności w zakresie czytania ze zrozumieniem tekstów naukowych oraz prowadzenia badań psychologicznych
Kursy	

Efekty uczenia się

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Wiedza	W_01 Posiada poszerzoną wiedzę z zakresu psychologii rozwojowej. Zna teorie i modele opisujące i wyjaśniające przebieg rozwoju moralnego w toku całego życia.	SE_W01
	W_02 Zna przebieg i rozumie specyfikę zmian rozwojowych w kolejnych okresach życia.	SE_W010
	W_03 Charakteryzuje związki łączące moralność z kulturą, religią i innymi systemami wartości	SE_W01
Umiejętności	U_01 Czyta ze zrozumieniem literaturę naukową z zakresu psychologii rozwoju moralnego. Sprawnie posługuje się terminologią z tego zakresu.	SE_U07
	U_02 Potrafi odnieść swoją wiedzę z zakresu rozwoju człowieka do wyjaśniania zachowania w życiu codziennym – realizacji ról życiowych	SE_U01
	U_03 Interpretuje i rozwiązuje moralne sytuacje problemowe. Potrafi projektować i wdrażać podstawy moralnej edukacji	SE_U03 SE_U05
Kompetencje społeczne	K_01 Uznaje złożoność determinacji ludzkiego zachowania, uznając wpływ czynników rozwojowych.	SE_K01 SE_K05
	K_02 Podejmując działania zawodowe, mając świadomość ich moralnego znaczenia, wykorzystuje wiedzę o własnych mocnych stronach i ograniczeniach	SE_K01
	K_03 Jest gotowy/a zaangażować swoją wiedzę i umiejętności w celu rozpoznania zagrożeń dla rozwoju i w celu działania na jego korzyść, tak w wymiarze indywidualnym, jak i społecznym.	SE_K04 SE_K06

Organizacja							
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach					
		A	K	L	S	P	E
Liczba godzin							
30	20	10					

Opis metod prowadzenia zajęć

wykład interaktywny z prezentacją multimedialną i dyskusją grupową.

Ćwiczenia: prezentacja i omówienie wybranych metod diagnostycznych, analiza literatury, studia przypadków, ćwiczenia indywidualne i grupowe.

Formy sprawdzania efektów uczenia się

	E - le ar ni ng	G ry d y d a k t y c z n e	Ć w i c z e n i a w s z k o l e	Z a j ę c i a t e r e n o w e	P r a c a l a b o r a t o r y j n a	P r o j e k t i n d y w i d u a l n y	P r o j e k t g r u p o w y	U d z i a ł w d y s k u s j i	R e f e r a t	P r a c a p i s e m n a (e s e j)	E g z a m i n u s t n y	E g z a m i n p i s e m n y	I n n e
W01						X		X					
W02						X	X	X					
W03							X	X					
U01								X		X			
U02						X	X	X		X			
U03						X		X		X			
K01								X					
K02							X	X					
K03						X		X					

Kryteria oceny

Terminowość oddania prac zaliczeniowych
Terminowe zrealizowanie zadań wyznaczonych w ramach ćwiczeń
Udział w dyskusjach na zajęciach

Treści merytoryczne (wykaz tematów)

Wykład:

1. Rozwój moralny – zagadnienia wstępne. Związki pomiędzy psychologią moralności a etyką
2. Koncepcja różnice w zakresie funkcjonowania *superego* kobiet i mężczyzn
3. Poczucie wspólnoty w ujęciu A. Adlera . E. H. Erikson – od dziecięcego moralizmu do uniwersalnych zasad etycznych .
4. Rozwój moralny jako efekt warunkowania w ujęciu H. J. Eysencka. Teoria społecznego uczenia się A. Bandury
5. Rozwój moralny jako wynik socjalizacji Podejście poznawczo-rozwojowe. Teoria rozwoju sądów moralnych dzieci J. Piageta.
6. Teoria rozwoju społeczno-moralnego L. Kohlberga Ograniczenia teorii rozwoju społeczno-moralnego Kohlberga
7. Koncepcja głosów moralnych Carol Gilligan
8. Rozwój uczuć społeczno-moralnych. Cel rozwoju moralnego; Rozwój moralny a rozwój religijny
9. Od czego zależy rozwój myślenia moralnego?
10. Edukacja moralna

Ćwiczenia (15 h):

1. Dylemat wagonika – na styku filozofii, etyki i psychologii O różnych podejściach w badaniach nad moralnością
- 2.. Rozwój moralny a empatia i myślenie prospołeczne
3. Narzędzia do badania rozwoju rozumowania moralnego: wywiad L. Kohlberga; DIT (Defining Issues Test) J. Resta
4. Narzędzia do badania rozwoju rozumowania moralnego: ECI (The Ethic of Care Interview) E. Skoe
5. O możliwościach stymulowania rozwoju moralnego Edukacja moralna. Elementy edukacji moralnej w ramach przedmiotów szkolnych

Wykaz literatury podstawowej

- Churchland, P. S. (2013). *Moralność mózgu. Co neuronauka mówi o moralności*. Kraków: Copernicus Center Press (Rozdziały: 2, 3, 7).
- Czyżowska, D. (2012). *Sprawiedliwość i troska*. Kraków: Wydawnictwo UJ
- Hoffman, M. L. (2006). *Empatia i rozwój moralny*. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne (Rozdziały: 2, 7, 9, 10).

Trempała, J., Czyżowska, D. (2002). Rozwój moralny, w: B. Harwas-Napierała, J. Trempała, Psychologia rozwoju człowieka. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN: 106–130.

Wykaz literatury uzupełniającej

Althof, W., Berkowitz, M. W. (2006). Moral education and character education: Their relationship and roles in citizenship education. *Journal of Moral Education*, 35 (4): 495–518.

Cathcart, T. (2017). *Dylemat wagonika*. Dom Wydawniczy PWN.

Gilligan, C. (1993). *In a different voice*. Harvard University Press.

Lind, G. (2006). Effective moral education: The Konstanz method of dilemma discussion. *Hellenic Journal of Psychology*, 3(3), 189-196.

Lind, G. (2013). Edukacja moralna. Teoria dwuaspektowa. *Principia*, (57-58), 41-56.

Mouratidou, K., Goutza, S., & Chatzopoulos, D. (2007). Physical education and moral development: An intervention programme to promote moral reasoning through physical education in high school students. *European Physical Education Review*, 13(1), 41-56.

Noddings, N. (2002). *Educating moral people: A caring alternative to character education*. New York: Teachers College Press.

Skoe, E. E. (2014). Measuring care-based moral development: The Ethic of Care Interview. *Behavioral Development Bulletin*, 19(3), 95.

Ilość godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	20
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	10
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	0
Ilość godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	45
	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	20
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	30
	Przygotowanie do egzaminu	
Ogółem bilans czasu pracy		125
Ilość punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		5